

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
 ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
 ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
 ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
 ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
 Αριθ. Έρωτ. *Σερ III 11/1970*

Α.
 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
 ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
 ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1-30/1/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) Ξερνικαίμιον..
(παλαιότερον ὄνομα:), Ἐπαρχίας Παρνασσίδος,
Νομοῦ Φωκίδος.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Γεώργιος
Ζημιανίτης..... ἐπάγγελμα Διδάσκαλος.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Ξερνικάκι Φωκίδος.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. (4) τέσσαρα..
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Δημητριάδης.....
Ληδρέας... τοῦ Δημητρίου.....
ἡλικία... 82... γραμματικαὶ γνώσεις... Σχολαρχεῖαν....

..... τόπος καταγωγῆς Ξερνικάκι..
β) Καρδαράς Γεώργιος Μαυραδίου ἡλικία 73 ἐπεὶ

β) Ἰωάννης Γεωργίου Δημοσίου... καταγωγὴ Ξερνικάκι..
Λύ ὅτ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προῶνίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Κυρίως τὰ ὄρενα ἐντός τοῦ....
οὐραίων καὶ ἄλλὰ.....
^{ὅτι οἱ ἀγροὶ οὐκ ἐστὶν οἰοῦμαι ποταμὸν}
Ἐπὶ τὴν αὐτὴν χωρίσται ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονία διαστή-
ματα ; ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονία διαστήματα..
2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς ; β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἑλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους) ; γ) εἰς Κοινότητας ; δ) εἰς μοναστήρια ;
ἀνήκον εἰς ἰδιώτας κυρίως καὶ μέρος καιοτικὰ..
3) Ὁ πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του αὐγκεντρωμένη καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων πού, (διανεμομένη) ὑπὸ αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Μέρος διατίθεται εἰς κρείμα εἰς κρείμα εἰς κρείμα..
τὸ ὑπόλοιπον διατίθεται διὰ διαθήκην εἰς τὰ τέκνα πάλιν..

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *ἐξ. γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν συγχρόνως, ἔλλα. κυρίως κτηνοτροφίαν ἢ γεωργίαν.*

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *οὐαί*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

οὐαί. ὑπὸ χαν.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;)

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὰ θερίσματα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

λόφω. καὶ ἐλπίρην. κτημάτων, τὰ ἐργάζοντο μόνον. καὶ

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

οὐαί -

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *ἐξ. καὶ μαμηναι. διὰ θερίσμα. καὶ*

ἐξ. Πελοπόννησον. διὰ ἐπιλογὴν σιαιφίδος.

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται. *Ναί* ... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἔμποροι) κλπ. ;

οὐ μόνον. καὶ. ἐργάζονται. ἐποχικῶς. αἱ πτωχότεροι.

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καύσιν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...
 Μόνον με ζωϊκὴν κλπ.

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; .. 1932. - 1. ελαχιστοί. Μεταπολεμικῶς. ἔχρησιν αὐτῶν. ..

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Τὸ σιδηροῦν. ἄροτρον.

ἔμφωνίζου. ἀπὸ τοῦ 1920. ἄλλαι μηχαναὶ. ἄροτρα.

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόπτερο, δίπτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον, τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ἔχρησιμοποιεῖται πρῶτον τὸ δίπτερον.

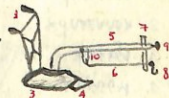
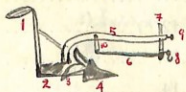
ἄλλα τὰ κτήματα. ἄροτρον τὸ μονόπτερον γὰρ λίγα παλαιὰ κτηνὰ. τὸ ἀροτρον ἀπὸ Βολο.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. κοῦλον γ.δ. 4. ὑνὶ 7. ἐλάθι (ἐλαφὸς) 10. κροκέλα.

2. βάσις 5. σταβὰς 8. γόνυ γ.δ.

3. πτερὰ 6. βίρα 9. βίδα.

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) .. 1955. - 60.

3) Μηχανὴ θερισμοῦ Δὲν ὑπάρχει. ἔχρησιν αὐτῆς. πρῶτον.

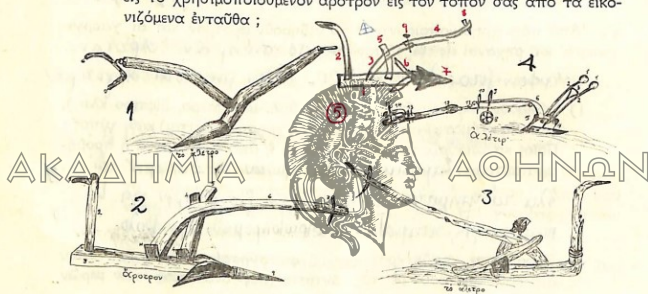
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). ὅχι.....

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ εἶχαν προμηθευθῇ 1935. Ἀρ. σήμερι. ὅχι.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκευάζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον. μόνος... ὁ... χωρὶς... ..

ἐκτός τοῦ σιδηρέου μηχανῶν... ἢ... ἐξ αὐτῶν... ὁ... σιδηροχρῆς...
ἢ... ἢ... ἢ... ..

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾷται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

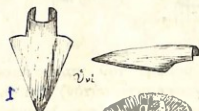
- (5)
1. κοντζούρ...	6. παρίελα...	11.
2. κοντζούρ...	7. ἐνί...	12.
3. εἰσφάρ...	8. δῶτερ...	13.
4. μηχανή...	9. βίδ...	14.
5. ἐλάθ...	10.	15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραὶ, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησην).

- 4) **Τὸ ὕνι.** Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἡ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἡ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

Γ. Χρησ. Κοποιή δ.η. . πάντα . ἡ δ. . τῶνος . πρὸ . χρόνου . (1)
 . δι' . ὅλοι . χρόν . περιπτεῖς .

- 5) Ποιον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀνθρώπου; ῥομβοειδὴ καὶ λίγην
χειρὶ ἐκτετακτὴν.....

Θ. Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου ; Να. εἰδέναι

$$\begin{array}{cc} \text{Grav} - & \text{Svi} - \\ 1 & 2 \end{array}$$

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....

1) ευεταέρην ... 2) πριόνι ... 3) ἀφύα ἢ ἱριβίλι ... 4) βμύλα (κοπίδι).

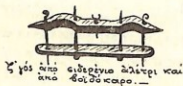
5) Ξυλαφάι

- 8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *βοεὶς ἢ ἡμίονοι ἢ ἄλλοι...*

β) Ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; *μήτερ ζυγαλίου ὄνο ἢ ἡμιονοῦ ἢ ἄλλου...*

- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἤτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *ἦτοι μόνον διὰ τὸ ζυγαλίου καὶ μὴ ἄλλου...*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύγες, πιζέυλια κλπ.).

1) ζυγός 2) ζεύγες

3) πιζέυλια 4) ἀποφύζυγος

5) κλάυρ ἢ γάνυ

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερώς τὴν μορφήν τῶν ζευγῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

ζυγός = ὑπὸ τοῦ ζυγίου ἢ ὑπὸ τοῦ ζυγίου...

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λούρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν).

γάνυ ἢ κλάυρ = ὑπὸ τοῦ ζυγίου ἢ ὑπὸ τοῦ ζυγίου...

μήτερ καὶ ἡμιονοῦ ἢ ἄλλου...

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *μήτερ ἡμιονοῦ ἢ ἄλλου...*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζεύξιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; *ἢ διὰ τοῦ ζυγίου ἢ διὰ τοῦ ζυγίου...*

ἢ διὰ τοῦ ζυγίου ἢ διὰ τοῦ ζυγίου...

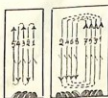

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργανον. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

καὶ με ἐν αὐτῇ ἀνταμιζ. (ἡ ἐξ. δὴ δὲ)
καὶ ῥῶν - ῥῶν... περιγυρῶντες ἀναλόγως τοῦ

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

ἐξ ἀφ' αὐτῆς καὶ τοῦ κλήματος

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργανον τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λαοὺς (δηλ. σπορὴς ἢ σποριῆς, ντάμες, σιασιές, μεσθερές κ.λ.π.) ; παλαιότερον ἢ νεώτερον... χωρίζοντες...
ἀνταμιζ. - ἐξ αὐτῶν ἐξ... μοναχόμενα -

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λαοὶς (ἢ σποριά) ; με αὐλακίαν ; Ναι

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον ; ... ἐξ αὐτῶν ἐξ αὐτῶν... ἢ ἐξ αὐτῶν...
ὅπου... παλινῶν... ἀπὸ... ἡ

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὄνι : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.
ἀναλόγως τοῦ ἐξ αὐτῶν... ὅπου τοῦ ἐξ αὐτῶν... ἢ τοῦ παλιν...
παλινῶν... τοῦ βαθύ... ὀργων... -

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. Τὰ ὀργώματα... εἰς ποῖα ὀργώματα... εἰς ποῖα ὀργώματα...

Τὸ ἔργον... εἰς ποῖα ὀργώματα... εἰς ποῖα ὀργώματα...

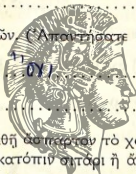
γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

ἐκτελέσθη. Τὰ ὀργώματα... εἰς ποῖα ὀργώματα... εἰς ποῖα ὀργώματα...
Τὸ γύρισμα... εἰς ποῖα ὀργώματα... εἰς ποῖα ὀργώματα...
ἡ ἔργον... εἰς ποῖα ὀργώματα... εἰς ποῖα ὀργώματα...

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαιτῆσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπαράγος τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

ἢ ἄλλοι... εἰς ποῖα ὀργώματα... εἰς ποῖα ὀργώματα...

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν;... εἰς ποῖα ὀργώματα... εἰς ποῖα ὀργώματα...

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

ἢ τὰ ἄλλα... εἰς ποῖα ὀργώματα... εἰς ποῖα ὀργώματα...

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρουτία) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

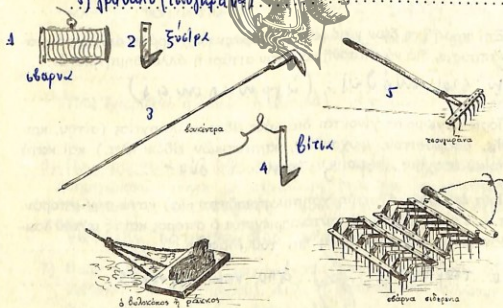
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

1) ὡς ζυλάλειρα. μὲ τὸ βήνητρο, πλὴν ἔχει ἐλὸς ἄκρον. ἢ ζάλη. 2) ὡς ἀνθρακωτά. μὲ τὴν βίτιν. πλὴν ἔχει καὶ αὐτὴ ζάλη. ἐλὸς τὸν ἄκρον (τοῦ ἐλὸς ἀνθρακωτά) ἢ τὴν ζύβρα. λεγόμενα ἐν ἀνθρακωτά -

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ἢ μὲ τὴν βάρνα.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων)

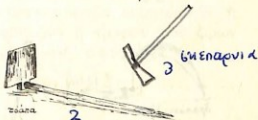
1) βάρνα. 2) ζύβρα (ἀνθρακωτά) 3) βήνητρο. 4) βίτιν (μὲ ζάλη). 5) κράβατο (τοσκαφάν).

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

1) καμάρ... 2) τζάνη - (εἰταιλί) ... 3) βιεπαρνι...

6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργανμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

... μέλη τῆς οἰκογενείας... ἢ ἡ ἐνέμενη
... ἡ γυνὴ - (βοηθός)

7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σποράν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

... προπαντός... καλὰ... λιπαρὰ... κατὰ... χεῖρα...
... (γνώρισις) ...

9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

... δὴ ἐγίνετο - λόγῳ τῆς νεύσεως ...

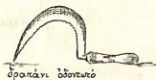
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

... 1) δρεπάνι — πριονωτὸ σκαμνὶ — σιδερέν. λαβὴ
... ξυλινή

1

Ἐὰν ᾖσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

... καὶ ἐν μέρει χρησιμοποιοῦνται. δ. ἡ δὲ ἡλικία.
... δρεπάνι γ'

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χορτὰ (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). ΧΑΡΙΔ

δροῖα -

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).

... Ο. γνη. δρεπάνι. κόψη. ὀδοντωτή. —

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του; (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

ἢ χυρολαβή. ἢ το. ξυλινή. ἢ σιδερέν. σκελετὸς. ἢ το. αὐτὴν. ἢ το. αὐτὴν. ἢ το. αὐτὴν.

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές.

..... 6. χιφάδες ἐν λειμαρί

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ;

..... οἱ ἰδιοὶ οἱ χιράται - βοσκήματα
ἀπὸ οἰκίας ἢ ἀπὸ ἀφράτης -

- 2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομισθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ αμοιβή εἰς χρήμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν)

..... αὐτοὶ λαμβάνουν ἀπὸ τῆς ἐργασίας καὶ ὑπάρχουν μετὰ
μεροκάματο. (ὑπομερίδιο)

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

..... 7. οχι. -

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

..... σχ. 1 -
.....
.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

..... σχ. 1 -
.....
.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

..... σχ. 1 -
.....
.....
.....
.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

..... ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν -
.....
.....

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

ὁ ἴδιος ὁ θεριστὴς προσαπὼς ἄνδρ. ζ.....
 ἤνυνος διανομοῦς ἄνδ. 3. διμάρχα καὶ.....
 ἔμεινε τὸ δεμάτιον - τὸ δὲ τὸν ἐδῶκεν τὴν.....
 ἡμίαντα διέμαλτο παλιν, ἀρ. φόρμα δὲ καὶ.....
 ὡς τὴν δ. τὴν ἀντὶς.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;.....

ἐν τῇ κεντρικῇ θέσιν ἀπὸ θεμιστοῦ τοῦ.....
 ἄλλω τῷ - ἀπὸ τῶν καὶ ἐπὶ τῇ.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

 σ_X

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα με ἐξηρά χόρτα (π.χ. σάνον, τριφύλλι, βίκον). Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ἐξήρασις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Τὰ ἴδια κερδοῦναι τ.έ. βανό - ἢ ἀνοῖξιν εἰς γὰλᾶτα ἢ
βανό κώπτεται τ.έ. ἢ χαλκ. ἢ λ. δ. φανᾶν, παραμῶν
εἰς νύκτα. ἔχει. ἡραίνε, - ἔνιτα. δένειν δειῖαν
ἢ μεταρῶναι τελευτᾶ καὶ τ.έ. φέρειν εἰς ἄχρεων -

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σάνος καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). *ἀναγρ. π. ἰ. δρέπανον ἢ... χοσι κ. - ...*

(Παραθέσατε και σχεδιάσματα ή φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρασις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐκρησιμο-
ποιοῦντο ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ἡ δὲ δέσμο ἰσχυρὸν παρμόζον
 βλ. εἰς αὐτὴν. εἰς τὴν δὲ μὲν εἰς αὐτὴν
 ἢ πρὸς αὐτὴν. (τὸ παλαιὸν εἰς ζυλινὰ κασσόνικα)

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

εἰς ἄλωνα - θεμωννοστάσι -

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωννοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως;

θεμωννοστάσι - εἰς

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλωνα διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι; ..!.....

μόνον δι' ἄλωνα εἰς πάντα

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; ... κυρίως ἐντὸς τοῦ χωρίου

καὶ ἐντὸς ἀνοικτοῦ, ἐντεταμένον εἰς τὸν ἄλωνα

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐάν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Κυρία... ζ... Παναγιώτης... ἡ... - Κυρία...
Κυρία... καὶ... Παναγιώτης... ἀνελκύει... ἀνελκύει...

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

Ἀρχὴ... 1. 1. 1... 2... Ἀπὸ... -

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Πετράλωνο-

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκάστου ἐτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου υπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)

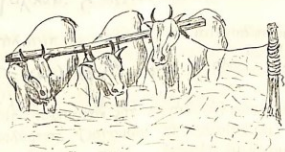
ἐπισκευάζεται... ἀπὸ... χέρτα... καὶ... -

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

2. 1. 1... -

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.
 Τοποθετῶνται τὰ ἀλώνια ἐν ἑξέτι, κόνιανται
 τὰ δέξτερις. —

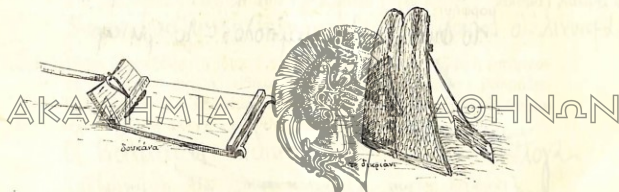
11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
 ῆσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
 νιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὰς,
 στρούλουρας, δοικάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.

Χρησιμοποιεῖτο ἀλὼνι με ξύλο ἐν μέντοι τοῦ (ἐξέτι)
 ἐκδοκτο τὰ ἄλογα ἀπὸ τοῦ ἀλὼνι καὶ με τῆς
 βοῆς ἢ ἀλλὰ ξύλου μετὰ τῶν σταχύων καὶ
 ὅμοιον ἢ καρπὸς χρησιμοποιοῦντο διὰ τῆς ἀλὼνι

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον με τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλώνιζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα) Ἀπὸ τῶν ἐργασι-
 -στέων. ἢ θηρία τῶν ἐκωλύμενων ἁλόχα, μ.ε. γαυροί, -
 -εὐα. δλα. τὰ ἀλόχα. ἢ εὐα. εὐα. δλα. εὐα. μ.ε. ἀπὸ τῶν ὡ
 παρατάξιν. - δλα. δ. λ. γ. γαυροί. γαυροί. τῶν ἐργασι-
 -στέων. ἢ ἀλλοι. - γαυροί. ἀπὸ τῶν γαυροί. - ἐκωλύμενων
 γ) τοῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
 χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς
 ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
 ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχιδῶν
 σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
 δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
 διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
 μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι,
 βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
 διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
 ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
 ακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνι-
 στικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
 ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυσομένων καὶ
 περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

ΜΟΧΛ. -

- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλώνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἐπομένην. ; ...

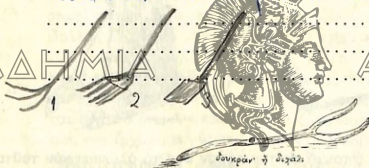
ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας πρὶν ἢ τῇ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας
 24ω ἀρχίζον πρὶν - ἢ
 (πρὶν μὲν ἀρχίζω - ἐν τῇ ὥρᾳ δὲ ἀλῶμαι)

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἷς τινες τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

τὸ φυλάκι - τὸ μαρκοῦλι - τὸ φυλάκι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

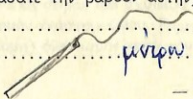

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλῶνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ;

μὲ τὸ φυλάκι - ἐμὲν πρὶν - ἢ - μαρκοῦλι - ἐν τῇ
 ἐν τῇ ὥρᾳ

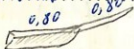
- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι' ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας πρὶν ἢ τῇ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας
 μὲν πρὶν - ἢ - μαρκοῦλι - ἐν τῇ ὥρᾳ

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.).....

μόνον ρεβιθίων

1 κοπάνη

κοπάνος στρογγυλός

ξύλο καμυλωτό διὰ τὸ κοπάνισμα μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν;

3 οχλ.

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

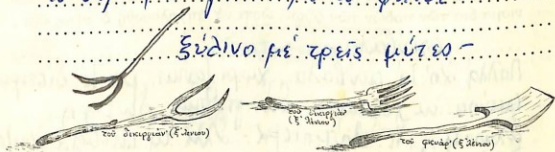
β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῦται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ

Ἰωνικὸν λαμπρὸν : σφραγὶς ἐπιμήκης -

τοῦ βάρους τοῦ ἡνιόχου καὶ τοῦ βελώνιδι -

ξύδινο μὲ τρεῖς μύτες -

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

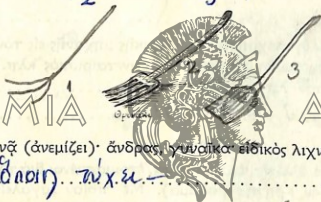
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔξιμον τοῦτο.....

ο βασις πινεσσι επιφυκας - λαμνι-
τοποδολεων εναντω το γινωδι
χωρις... rd. λιβον τι ποτε - ζων σφα-
γις - ποτ να μη λωδ επιποδι γη-

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....)

και με 2α επιδ. σε βελτιωδ.

φιν₁δι- καρπο₂λοι' φιν₃αρ-

3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει): ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ;

80017. πύχ.ε.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κοντύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεταί δεύτερον ἁλῶνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Γυνάβαλα -
 Παλλάς & ἰά. γυνάβαλα, χωρίστως μετ' ὁ δίδυμο
 γυνάβαλα ἰν' ὁρῶν - δὴν πύλαι δὴν ὄρα
 δὴν ὄρα ἡ δὴν ὄρα - ἀλλ' ὁ γυνάβαλα δὴν ὄρα
 δὴν ὄρα ὄρα ὄρα -

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλ-
 νισμα; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

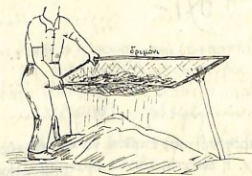
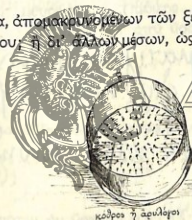
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;.....

μέτ' αὐτὸν διέκρυε τὰ ἐκνηθίζον κνίχ.
 γυνούνη.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ὁρίων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Διείρο-... ἐκούνα... ἐν χόρτῳ

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

Σχηματίζονται σωροὶ

ὁπλοῦν μεταφ. φτῆ, ὡς ἐπὶ τῇ

αὐτῇ ἄλλο ἐκκεντρίκο -

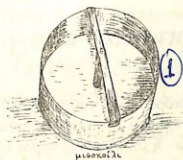
- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

ἢ οὐκ -

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δέ και ίχνο-
γράφημα αυτού· βλ. κατωτέρω σχετικός είκονας).....

1) παπαδιατικό Κιλό δοχείον. cm
λαμαρίνη, χωρητικότης, 22. ονομαζ. εις αρι
και 17. ονομαζ. εις δεξι. (1).....

2) Ποία άλλα βάρη κατεβάλλοντο εις είδος εις τὸ άλώνι ;

- α) τὸ παπαδιατικό,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ πλαγιανάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (δόνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ίχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν).....

- 1) ἀλωνιάτικο· βαλμάδες.....
- 2) παπαδιατικό -.....
- 3) ἀγροφυλακιάτικο -.....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας).....

α. καρπὸς· μείζονο· εἰς· εἰς·
μας· λαδοθήκη· εἰς· ἀμφορίαν· (μυλά·
ζυλιν· μακόνικ.).....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ άλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ;

μελέμενο εἰς τὴν ἀχυρῶν - ἐν. ἡ. δ. αἰ. ἑτη...
ἡ ἀχυρῶν χωρὶς -

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

ἐν. ἡ. δ. αἰ. διαλογή -

κρατῶν. εἰς. ἡ. δ. αἰ. πλεγμα. ἀ. ἡ. δ. αἰ. ἑτη...
ἡ. δ. αἰ. ἑτη -

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκεύάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

ἡ. δ. αἰ. -

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον ἀκρότην καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

κατὰ ἡ. δ. αἰ. διαλογή. ἐν. ἡ. δ. αἰ. ἀρχή. ἡ. δ. αἰ. ἑτη...
μύχρη. ἡ. δ. αἰ. ἑτη. ἡ. δ. αἰ. ἑτη. ἡ. δ. αἰ. ἑτη...
κατὰ. ἡ. δ. αἰ. ἑτη. καὶ. ἡ. δ. αἰ. ἑτη. ἡ. δ. αἰ. ἑτη...

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

ἐν. ἡ. δ. αἰ. ἑτη. καὶ. ἡ. δ. αἰ. ἑτη. ἡ. δ. αἰ. ἑτη...
(ἡ. δ. αἰ. ἑτη. ἡ. δ. αἰ. ἑτη. ἡ. δ. αἰ. ἑτη. ἡ. δ. αἰ. ἑτη...)

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

..... φωτιά.....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;...

..... συνήθως παιδιά - γυναικες.....

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. δια τήν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ;.....

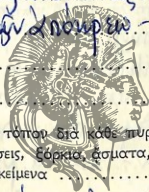
Φέρνουν και φέρνουν από τα επίπια και
τα πρώτα - ύβρις και ληστεία από φράκτες -

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

αυτοδυναμικα συνενεήσαν. ιδία τα βραδυνά ώρα
ή προς ής φωτις ήν άποκρίν -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποιαι αί συνήθειαι εις κάθε τόπον δια κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, εόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα.....

Εξ. της φωτις ή άποκρίστικα. γινονται χοροί γύρω
στη φωτιά ή άποκρίστικα τραγούδια - τό. σημαντική -
νικηφόρα - μηλίτια κλπ - μακαράδες δ.
νικηφόρα τα επίπια και τις φωτις μεμφίεσαι -

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

χωροί - ή άνω ήρω -

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Σίλα:-

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) Τὸ ἔθνος τῆς...

Ἀρτοφ. μὲτ' ἡν ἐμυλμυλ' ἐκταύτο τὸ ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα (κοβρίν) τὸ ὁμοίωμα ἡναιπτον μετ' ἡναιπτον
αὐτῶν ἦτο ἡναιπτον καὶ ἡναιπτον ἡναιπτον
ἀπολαμβάνει τὸ ὁμοίωμα καὶ ἡναιπτον ἡναιπτον

χοροὶ αἱ -

(καρναβάλι-ἡναιπτον)

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

ὁ χορὸς ἡναιπτον τὸ ἔθνος καὶ ἡναιπτον
παρὲς ἡναιπτον τὸ ἔθνος ἡναιπτον
ἡναιπτον τὸ ἔθνος ἡναιπτον
ἡναιπτον τὸ ἔθνος ἡναιπτον
ἡναιπτον τὸ ἔθνος ἡναιπτον
ἡναιπτον τὸ ἔθνος ἡναιπτον

μέτ' ἡναιπτον

ἡναιπτον τὸ ἔθνος ἡναιπτον
χοροὶ καὶ οἱ ἡναιπτον

ἡναιπτον τὸ ἔθνος ἡναιπτον
ἡναιπτον τὸ ἔθνος ἡναιπτον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Αρ. Πρωτ. 500
Εν Αθήναις τῇ 25-2-1970

Πρὸς

τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν
Κέντρον Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Αγορεύσεως
Ἀνγνωστοπούλου 14
Ἀ.Θ.Η.Ν. (136)

Θέμα: Ἀποστολὴ Ἐρωτηματολογίου.

Ὡς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 55584/28-5-69 Δ/γῆς τοῦ
Υπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ κατόπιν τοῦ ἀπὸ 10-11-1969
ὑμετέρου ἐγγράφου, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀποστείλωμεν ὑμῖν συν-
ημένως "ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ διὰ Γεωργικῆς Ἐργασίης καὶ κατ' ἔθιμον
πυρᾶς", θεσπίζοντες συμπληρωμένον ὑπὸ τοῦ Διδ/λου Ζημίων Ἰ-
λου Γεωργίου τοῦ 2/θεοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Ἰερνι-
κασίου διὰ τὸ χωρίον Ἰερνικασίου καὶ νὰ παρα-
πέμψωμεν διὰ τὴν περαιτέρω.

Ἀπὸ τῆς
Παρασκευῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Πρός

Τόν κ. 'Επιθεωρητήν Δημοτικῶν Σχολείων

Φωκίδος

Εἰς Ἀμφισσάν

Ἐν Σερνικακίῃ τῇ 6 Φεβρουαρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2665/

2-12-69 Ὑμετέρας Δ/γῆς, λαμβάνω τὴν
τιμὴν νά ὑποβάλω ὑμῖν συνημμένως:

α) Ἐρωτηματολόγιον τοῦ Κέντρου Ἑρεδύνης
τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας Ἀλαοσμίας

Ἀθηνῶν, δεδόντως συμπληρωμένον, καί

β) Περιγραφή γεωργικοῦ βίου καί ὠρισμέ-
νων ἐθίμων Σερνικακίου-Φωκίδος, (ἐκ
φύλλων β) καί νά παρακαλέσω διὰ τὰ
περαιτέρω.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Δ/ντῆς τοῦ Σχολείου

Γ. ΖΗΜΙΑΝΙΤΗΣ

Τὸ χωρίον εὐρίσκεται εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Γκιώνας, τὰ δὲ κτήματά του εἶναι πεδινὰ κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ μέρος τοῦτων ὄρεινά, ἐπὶ τῶν κληθῶν τῆς Γκιώνας, πετρώδη καὶ ἄγονα.

Ἐφημερίζετο ἀνέκαθεν σχεδὸν ἡ μονοκαλλιέργεια τῆς ἐλαίας. Πρὸ ὧμος τοῦ 1920 καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡσχολοῦντο οἱ κάτοικοι καὶ μὲ τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν (σιτάρι, κριθάρι, βρώμη), ὁσπρίων, κουκιῶν, ρεβυθιδῶν καὶ σανῶν. Ἐκτός τοῦ ἐλαιῶνος ἡ ὑπόλοιπος ἔκτασις, σχεδὸν ὄρεινῇ, ἐκαλλιεργεῖτο μὲ δημητριακὰ, ὁσπρία ἐν ἄλλῃ ἔτος παρ' ἔτος διὰ νὰ γίνεταί ἄφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἀγρανάπαυσις, ἄφ' ἑτέρου δὲ νὰ δημιουργηταί ἔκτασις πρὸς βεσκήν τῆς πάντα ἄλλωστε περιορισμένης κτηνοτροφίας αἰγῶν, προβάτων. Οἱ ἄλλοι οὗτοι ἀνῆκον εἰς ἰδιώτας διασκοπόμενοι καὶ ἀπὸ ἑλλας ἐκτάσεις Κοινοτικῆς, κατὰ δὲ τὸ διάστημα τῆς ἀγραναπαύσεως τὰ λειβαδιὰτικα ἰδιωτικῶν καὶ Κοινοτικῶν ἐκτάσεων ἐνέμετο ἡ Κοινότης.

Ἄπαντες οἱ κάτοικοι διέθετον ὀρισμένα κτήματα καὶ δὲν ὑπῆρχον τσιφλικόχοι, οὕτω ἕκαστος διὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ ἢ τῇ βοηθείᾳ τῶν ἑργατῶν ἐκαλλιεργοῦσε ταῦτα. Ἐνίοτε κάτοικοι τοῦ χωρίου καὶ ἰδίᾳ νεοὶ καὶ οἱ πτωχότεροι μετέβαινον οἱ ἔργασαν εἰς τοὺς κάμπους διὰ θερισμὸν ἢ εἰς μετακλίνησιν διὰ συλλογὴν σταφίδος - ἐποχιακῶς.

Ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν κοινῶν μέρος περιλαμβάνεται καὶ παραχωρεῖται, ὡς πρῶτον εἰς τὰς θυγατέρας. Ἐν δὲ μέρος τούτης παραμένει εἰς ἑκαταβόλαν τῶν γονέων μέχρι τοῦ θανάτου των, ὅπου καὶ διατίθεται διὰ διαθήκης τούτων κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των εἰς τὰ τέκνα των ἢ ὅπου καὶ θέλουν οἱ διαθέσθαι.

Ἡ καλλιέργεια πρὸ τοῦ 1920

Τὰ κτήματα ἐλιπαίνοντο διὰ ζωικής καὶ μόνον κόπου ἐκ τῆς οἰκοστέου κτηνοτροφίας ἢ τῆς ὁμαδικῆς. Εἰσαγωγή Χημικῶν λιπασμάτων ἐγένετο κατὰ τὸ 1932 μερικῶς τὸ πρῶτον, ἐγενικεύθη δὲ μεταπολεμικῶς (1940).

Ἐχρησιμοποιεῖτο δὲ διὰ τὴν σπορὰν τὸ ξυλάετρον μὲ ὀπίπερον ὅνι ἐνός πάντα τύπου οἱ ἄπαντα τὰ κτήματα καὶ τὸ ὅποιον ἔστυρον ζευγὸς βοῶν. Τὸ σιδεράετρον ἐμφανίζεται μετὰ τὸ 1920 μὲ δύο τύπους. Τὸ μόνον μὲν ὡς πρὸς τὴν λαβὴν (κουντούρι), ἀλλὰ διπλὸν ὡς πρὸς τὸ ὅνι (ὀπίπερον) καὶ τὸ διπλὸν ἢτοι διπλὸν ὡς πρὸς τὴν λαβὴν (ὀβο λαβὰς), ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς τὸ ὅνι (μονόπετρον).

Τὸ μόνον ἢ ὀπίπερον ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς ὅλα τὰ ἐδάφη, ἐνὺ τὸ διπλὸν ἢ μονόπετρον, τὸ ὅποιον ἐμφανίζεται ἀργότερον, χρησιμοποιεῖται κυρίως εἰς τὰ πεδινὰ καὶ παχέα ἐδάφη.

Τέλος ἐν καὶ εἶναι καὶ σήμερον ἐν χρῆσει τὰ σιδεράετρα πολλοὶ τῶν καλλιεργητῶν ἐπρομηθεύθησαν τρακτέρ διαφόρων τύπων καὶ ἰδίᾳ ἐντός τῆς τελευταίας δεκαετίας. Μηχανὰ θερισμοῦ δὲν ὑπῆρχον εἰς τὸ χωρίον λόγῳ τῆς ὀλίγης ἐκτάσεως πρὸς καλλιέργειαν δημητριακῶν καὶ ἡ ὅποια βαίνει διαρκῶς περιοριζομένη.

Τὸ δέσιμο τῶν σταχῶν ἢ τῶν σανῶν ἐγένετο κακίωτερον μὲ δέματα ἀπὸ οἰκαλην, ἀργό-

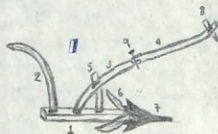
τερον καὶ σήμερον δὲ μὲ σύμμα. Ὡς πρὸς τὰς μηχανὰς ἀλωνισμοῦ εἰσῆχθησαν περὶ τὸ 1930-35, πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς των ὁ ἀλωνισμὸς ἐγένετο διὰ τῶν λαλόγων εἰς πετράλωνα. Πρὸ τοῦ 1920 ἡ καλλιέργεια ἐγένετο καὶ μόνον μὲ τὸ ξυλάετρον, τὸ ὁποῖον κατεσκευάζον ὡς πρὸς τὰ ξύλινα μέρη του μένου οἱ ἀγρόται καὶ μόνον τὸ ὕψος καὶ σπᾶθη ἐκ σιδηροῦ ὁ σιδηροϋργὸς ἢ γύψος. Ἡ μόρφῃ δὲ τοῦτου ἦτο ἡ ἰδίᾳ περιέπου μὲ τὸ σχῆμα 2 τῆς σελεύδος 4 τοῦ ἐρωτηματολογίου.

Μέρη τοῦτου ἦτο τὸ κουντούρ, κουντουρά, παράβολο, ὕψι, σταβέρ συνδεδεμένον μὲ τὸ μπόυλιο διὰ βίδας ἐκ σιδηροῦ, ὥστε νὰ φθάσῃ στὸ ζυγόν. Τὸ δὲ μπόυλιο προσηρμύετο στὸ γόνυ (κλώρ) τοῦ ζυγοῦ καὶ ἠσφαλίζετο μὲ τήν (δέντρ) σφήνα ξυλίνη. Τέλος ἡ σπᾶθη σιδηρῇ, ἡ ὁποία ἦναι μὲ τὸ σταβέρ καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ρυθμιστὴς διὰ τὸ βάθος τῆς καλλιέργειας.

Σχέδιον ξυλάετρον-μῆρη αὐτοῦ

Ξυλάετρον

1. Κουντούρ	6. παράβολο - 2 τεμάχ.
2. Κουντουρά	7. ὕψι ἢ γόνι
3. Σταβέρ	8. δέντρ. σφήνα
4. μπόυλιο	9. βίδα σιδηρᾶ
5.	

Ὡς πρὸς τὸ ὕψι τοῦ ξυλάετρον ἦτο τὸ ἴδιον δι' ὅλα τὰ κτήματα. Τὸ δὲ σχῆμα τῆς σπᾶθης ἦτο ἐν ἐπιμνηκῇ σελεύδος. Διὰ τὴν κατεσκευὴν δὲ τῆς κατεσκευῆς ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ γ. ωργὸς τὰ κάτωθι ἐργαλεῖα: σκίπαρον, πρίονι, ἀρίδα ἢ τριβέλι, ξυλοφάει, σμίλα, ὡς κατωτέρω:

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

- 1) σκίπαρον
- 2) πρίονι
- 3) ἀρίδα ἢ τριβέλι
- 4) ξυλοφάει

5. σμίλα (κοιτὶ σιδηρᾶ)

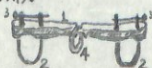
διὰ τὸ ζευγάρισμα τῶν χωραφίδων καὶ μὲ τήν χρῆσιν τοῦ ξυλάετρον ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ μόνον τὰ βόδια πάντα ἀνὰ ὄσο (ζευγάρια ἠνωμένον μὲ τὸν ζυγόν).

Μὲ τήν χρῆσιν τέλος τοῦ σιδηροϋργοῦ δὲν χρησιμοποιεῖται ζυγός, ἀλλὰ ἔλλα ἐξαρτήματα (εἰδικῆς σαγῆς). Μέρη τοῦ ξυλίνου ζυγοῦ ἦσαν: Ὁ ζυγός (ἐπιμνηκῇ σελεύδος).

Εἰς τὰ ὅσα ἄκρα ἐτεποθετοῦντο αἱ σεύλας (ὁσοι μονοειδέματα γυριστὰ εἶδον), ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω εἰς τὸν ζυγόν αἱ ὁποῖαι ἐνεσφηνόυντο εἰς εἰδικὰς ὁπὰς τοῦ ζυγοῦ καὶ εἰς τὸ ἄνω μέρος ἠσφαλίζοντο σφήνα σιδηρᾶ περαστή τὸ πιζέλι.

Εἰς τὸ μέσον δὲ ζυγὸς εἶχεν ἐγκοπὴ ὅπου ἐτεποθετεῖτο γυριστὸ κουλουριαστὸ εἶδος τὸ γόνυ ἢ κλώρ, εἰς τὸ ὁποῖον περνοῦσε τὸ ἄκρον τοῦ μπόυλιου καὶ ἐσφηνώετο μὲ τήν δέντρ (σφήνα ξυλίνη).

Ξυλινὸς ζυγός

- 1 ζυγός
2. ξυλινός
- 3 πιζώλι
4. γόνι ἢ κλώρ

Ἡ ζεύξις τοῦ ξυλάρου ἐγένετο ἀπὸ τὸν γεωργόν, ὁποῦτος ἐτοποθετοῦσε τὸν ζυγὸν καὶ προσήρμοζε τὰς ζεύλας. Ἐν συνεχείᾳ ἐτοποθετοῦσε τὸ ὑπόλοιπον ἄροτρον διὰ τῆς τοποθετήσεως τῆς ἄκρης τοῦ μπουλίου εἰς τὸ γόνυ τοῦ ζυγοῦ καὶ τῆς ἀσφαλίσσεως τούτου μετὰ τὴν δέντρον. Ὁ γεωργὸς διηθῆθη τὰ ζῶα ἀπὸ τὰ σχεινιά, τὰ ὅποια ἦσαν ὀρεμένα ἀπὸ τὰ κέρατα τῶν βοῶν. Ταῦτα ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὁ γεωργὸς μαζὶ μετὰ τὸ βούκεντρο (βέργα ξυλῖνη μετὰ σίδερον γυριστόν εἰς τὴν μίαν ἄκρην καὶ μετὰ τὴν καρφίαν εἰς τὴν ἄλλην ἄκρην). Μετὰ τὸ ἄλλο χεῖρι κρατοῦσε καὶ διηθῆθη τὸ ἄροτρον ἀπὸ τὴν κουντουρὰν συρόμενον ἀπὸ τὰ βόδια.

Διαφορετικὴ εἶναι ἡ σαγή τῶν ἡμιδῶν καὶ ἱππων διὰ τὰ σιδηράροτρα.

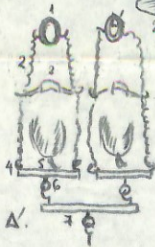
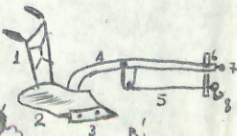
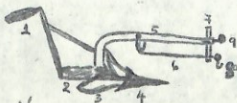
A. Διὰ τὸ σῆρσιμον σιδηράροτρον μετὰ ἔν ζῶον.

Σάγη: Εἰς τὸν τρέχοντα τοῦ ζῶου τοποθετεῖται ἡ λαίμαργιά (κουλούρα μετὰ χόρτον τυλιγμένη μετὰ δέρμα). Εἰς τὰ ἄκρα, πλάγια αὐτῆς ὑπάρχουν δύο γάντζα ἐκ' ὅπου γαντζώνονται μία δεξιὰ καὶ μία ἀριστερὰ ἀλυσίδες (τὰ λεγόμενα τραβηχτά). Πάνω εἰς τὴν ράχην τοῦ ἀλόγου τοποθετεῖται σαμαράνι μετὰ δύο πλάγιες λουρίδες ἀπὸ τῆς ὁποῦτος πάλιν γαντζώνονται τὰ τραβηχτά. Τὰ τραβηχτά προχωροῦν ἐκατέρωθεν τοῦ ζῶου πρὸς τὰ πινά πόδια ὅπισθεν τῶν ὀφειλωτοποθετεῖται ζῶον τὸ καλαντζόνι μετὰ τρεῖς γάντζους. Εἰς τοὺς ἀκρατοὺς γαντζώνονται τὰ ἄκρα τῶν τραβηχτῶν, ἐνῶ εἰς τὸν μέσον γάντζον γαντζώνεται τὸ σταβάρ τοῦ σιδηράροτρον.

B. Διὰ τὸ σῆρσιμον σιδηράροτρον δύο ζῶων.

Ὅμοι τὰ ὅμοια, ἀλλὰ χρησιμοποιοῦνται τρεῖς (3) καλαντζόνια ἐκ' αὐτῶν τοῦ ζῶου διότι ἐν μετὰ τῆς πρώτης περιπτώσεως καὶ τὸ τρίτον ὅπισθεν καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν δύο ἄλλων, τὸ ὅποσον γαντζώνεται ἐκ τῶν ἑσῶν τοῦ ζῶου τοὺς κρῖκους καὶ ὑπάρχουν εἰς τὰ μέσα τῶν δύο ἄλλων. Τέλος καὶ τὸ τρίτον καλαντζόνι εἰς τὸ μέσον τοῦ φέρει κρῖκον διὰ τὸ γάντζωμα τοῦ σταβαρίου ἢ τοῦ σταυροῦ τοῦ σιδηράροτρον.

Τὰ ζῶα καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις διευθύνονται μετὰ τριχιές, οἱ ὅποτες ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ καπίστρι ἢ χαλινὸς τοῦ ζῶου. Σχέδια σιδηράροτρον καὶ λοιπῶν ὡς ἔστιν.

(A) Μονὸ ἢ διήτιρο-

- 1) Κουλούρα
- 2) Βάσις
3. Φτέρ'α
4. γυνί
5. σταβάρ
6. βέργα
7. ἑσῶν (εἰσῶν)
8. γαντζός
9. βίδα (ἡνὶκ ἐπ' αὐτῆς).

(B) Διπλὸ ἢ μονόπτερο

- 1 Κουλούρα
2. Φτέρ'ο
3. γυνί
4. σταβάρ
5. βέργα
- 6 ἑσῶν (εἰσῶν)
- 7 βίδα
8. γαντζός

1. λαίμαργα
2. τραβηχτά
3. βουλαράκι
4. γαντζοί
5. πελαγῶν
6. κρῖκ'α

ὁμοδ.
7. τρίτο αὐτοῦ
8. ἡνὶκ ἐπ' αὐτῆς
9. ὡς ὁμοδ.

Τό ὄργανον: Ἐγένετο καὶ με τοὺς δύο τρόπους ἀναλόγως τοῦ χρησιμοποιουμένου ἀ-
ρότρου καὶ τῶν κτημάτων, ἤτοι περιφερειακῶς (γύρω-γύρω) καὶ κατὰ ἐναλλασσόμενας
σειράς (πέρα-δῶθε). Ἐγένοντο δὲ δύο, ἐνὶ τοῖς δὲ καὶ τρία ὄργανα. Τὰ δὲ τμή-
ματα ἐχωρίζοντο με ἀλκακίς σὲ σποργίς. Με τὴν σκαπάνην δὲ ἐσκάπτοντο μέρη εἰς
τὰ ὅποια δὲν ἦτο δυνατόν νά πατήσουν τὰ ζῶα καὶ τὸ ἄροτρο. Ὀνομασία ὀργάνων
(ὄργανον-γύρισμα-σκαπά). Κηπευτικὰ δὲν ἐκαλλιεργεῖντο λόγῳ ἐλλείψεως νεροῦ καθὼς
καὶ πατάτα. Ὀσάκιος διὰ τὸν σπόρον ἀνομάζετο τουρβῆς.

Τὸ καθάρισμα τοῦ ἄρότρου ἐγένετο με τὸ ἄκρον τοῦ βουκέντρου τὴν ἐξάλην, εἰς τὰ
δὲ σιδηράροτρα με εἰδικὴ σιδηρὴ λεπίδι τὴν ἐξοστραν, ἡ ὅποια εἶναι πάντα κρεμασμέ-
νη εἰς τὸ ἄροτρον, ἡ βίτοα- ἡδύλο ποῦ εἰς τὸ ἐν ἄκρον ἔχει γυριστὸ σιδηρὸ γιὰ τὸ
ἐξοστρεῖν τῶν χωμάτων καὶ εἰς τὸ ἄλλο λουρί διὰ τὸ κτύπημα τοῦ ζώου.

Μετὰ τὸ ὄργανον καὶ πρὸ παντός εἰς τὸ σπάρσιμον ἀκολουθεῖ τὸ σβάρνισμα με ἐξόλην
σβάρνη πλεχτή ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ γεωργὸς ἡ προσθέτει βάρος, πέτρα.

Βοηθητικὰ ἐργαλεῖα τοῦ γεωργοῦ ἦσαν ἀκόμη τὸ τσαπί, ὁ σασμός, ἡ σκαπανίδα, τὸ γρά-
βαλο (τσουγκράνα).

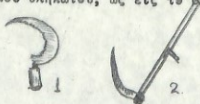

Ὡς βοηθὸς τοῦ γεωργοῦ ἐχρησιμοποιεῖντο ἄτομα τῆς ἰδίας οἰκογενείας καὶ δὲν ἔφε-
ρον ἰδιαίτερον ὄνομα.

Διὰ τὴν καλλιέργειαν ὁσπρίων κυρίως ρεβυθιδῶν-καυκιῶν, ἐχρησιμοποιεῖντο τὰ ἰδία
κτῆματα, εἰς τὰ ὅποια προηγεῖτο ἐν ὄργανον καὶ ἀκολουθεῖτο ἡ σπορά. Διὰ τροφὰς ζώ-
ων, σανά ἐκαλλιεργεῖντο κυρίως καλὰ λιπασμένα κτῆματα ἰδίως πλησίον τοῦ χωρίου, τὰ
ὅποια ἀνομάζοντο γασθόρτια.

Θ Ε Ρ Ι Σ Μ Ο Σ

Ἐργαλεῖα θερισμοῦ: Ὁ θερισμός ἐγένετο καὶ γίνεται ἀκόμη με τὸ δραπάνι. Ἡμικυ-
κλικὸν σιδηρὸν στέλεχος πριονωτὸν με λαρὴ ἐξόλην, ὡς κατωτέρω τὸ σχεδίων. Τὰ δὲ
σανά ἐκδοπτοντο με τὸ δραπάνι, ἀλλὰ καὶ με τὴν χοσιὰ. Μέρη αὐτῆς ἡ σιδηρὰ λεπίς
ἔχει πριονωτὴ καὶ τὸ ἐξόλο εἰς τὸ ὅποτον προσηρμύζετο καὶ ἔφερε εἰς τὸ μέσον λαρὴ
ἐν ἐξόλῳ θληκωτῷ, ὡς εἰς τὸ σχῆμα.

- Ἐργαλεῖα. Θερισμῷ
- 1) Δραπάνι.
 - 2) Χοσιὰ - (ἐξόλο).

Θερισμός Δημητριακῶν:

Τά Δημητριακά θερίζοντο κατὰ τὸ δυναπὸν χαμηλότερον διὰ τὸ κέρδος τοῦ ἀχύρου (ζωοτροφῆς). Τὸ ὑπόλοιπον ποῦ ἔμενε εἰς τὸ χωράφι μετὰ τὸν θερισμὸν ἀνομάζετο καλαμιὰ. Ὁ θεριστὴς γεμίζοντας τὸ χερί του στάχους (χειράδα) τὴς ἀφῆνε κάτω ἔδετες 6 μαζὶ καὶ αὐτὲς ἀποτελοῦσαν τὸ λειμᾶρι. Τρία λειμάρια ἔκαναν τὸ δεμάτι, καὶ οἱ δὲ στάχους ἐτοποθετοῦντο σταυρωτά.

Ὡς θερισταὶ τέλοε ἐχρησιμοποιοῦντο οἱ ἰδιοὶ οἱ κάτοχοι τῶν κτημάτων μετὰ τῶν συγγενῶν των. Οὐδέν ἄλλο ἔθιμον ἢ συνήθεια ὑπῆρχεν ὡς πρὸς τὸν θερισμὸν.

Τὸ δέσιμο: Τὸ δέσιμο τῶν δεματίων ἐγένετο ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν, ἐδένοντο δὲ μὲ κλώνους σίκαλης καὶ ἀργότερον μὲ σύρμα, ἀπ' ἐξέτας δὲ διὰ τῶν ζώων μετεφέροντο εἰς τὰ ἀλώνια ὅπου ἦτο τὸ θημνωστάσι.

Σανός: Ὁ σανός θερίζετο μὲ ὄργανον ἢ χεσὶὰ τὴν ἀνοιξὶν εἰς τὸ γαλάκτωμα τῶν σταχυῶν. Ἀφῆντο δὲ εἰς τὸ κτήμα ἐκπλωμένος μέχρι τὴν τελευταίαν ξηρασίαν του, ἔπειτα ἐδένοντο δεμάτια μὲ σίκαλη πάλι ἢ σύρμα ἢ καὶ τελευταῖα μπαλάρεται μέσα σὲ ζύλινα καλοῦπια, κασσόνια καὶ τὸν πατοῦν διὰ νὰ συμπιεσθῇ μὲ τὰ πόδια.

Ἐν συνεχείᾳ δὲ μεταφέρεται εἰς τὴς ἀχυρῶνας πρὸς φύλαξιν.

Ἀλωνισμός

Ὁ ἀλωνισμός ἐγένετο παλαιότερον εἰς τὰ ἀλώνια. Ταῦτα ἦσαν πλακίσματα μὲ στύλον εἰς τὸ μέσον, ἀπ' οὗ ἐδένοντο τὰ ἄλωνα. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης οἱ δεμάτια ἔμενον καὶ ἐκτοξεύοντο εἰς τὰ ἀλώνια ἀπὸ τοῦ ἀλωνιστοῦ.

Τὸ ἀλὼνι ἀτομικὸ ἢ ὁμαδικὸ ἦτο ἔξω τοῦ χωρίου καὶ εἰς θέσιν ἐκτεθειμένην εἰς τὸν ἄνεμον διὰ τὸ λήχνισμα. Ἡ σειρὰ ἀλωνισμοῦ ἐκτελεζέτο ἀπὸ τοὺς ἰδίους φιλικὰ καὶ μὲ κατανόησιν, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν των. Ἦρχιζε δὲ ὁ ἀλωνισμός ἀπὸ τὸν Ἰούνιον καὶ διήρκει ὡς τὸν Αὐγουστον.

Τὰ ἀλώνια ἦσαν στρωμμένα μὲ πέτρα, καὶ ἐκ φορὰ διὰ τὴν προετοιμασίαν διὰ τὸν ἀλωνισμὸν ἐσκευάζοντο καὶ ἐκαθαρίζοντο. Ἐπειτα ἐτοποθετοῦντο τὰ δεμάτια ὁρθὰ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐκόπτοντο τὰ δέματα.

Ἀπὸ τὸν στύλον τοῦ ἀλωνιοῦ (στυλῶν) καὶ ἀπὸ οἰόμενον στεφάνι ποῦ ὑπῆρχε εἰς τὸ μέσον τοῦτοῦ (κλούρα) ἐδένοντο ἕνα σχοινὶ χονδρὸ μὲ γάντζο εἰς τὴν ἄκρην ἀπὸ τὸν ὅπου ἐγαντζώνοντο ἡ θηλιά τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀλόγου, ἐνῶ τὰ ἄλλα ἄλογα πέντε ἕως δέκαπέμτε (5-15) ἐν παρατάξει οὐκ οὐκ συνεδόντο μεταξύ των μὲ πλεχτές εἰδικὰς θηλίδες οἱ ὅπου εἰς ἐτοποθετοῦντο εἰς τὸν λαίμῳ ἐκάστου ζώου.

Ἀπὸ τὴν κορυφὴν δὲ τοῦ στρώρου μέχρι τὴν κλούρα ὑπῆρχε μέτριον σχοινὶ, τὸ ὅπου περιεστρέφετο εἰς τὸ στρώρο, ὥστε ἠνάγκαζε τὰ ζῶα νὰ πλησιάσουν τὸν στρώρο. Τότε ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ, ὁ βαλμὴς ξεγάντζωνε τὴν θηλιάν τοῦ ἐσωτερικοῦ ζώου ἀπὸ τὸν γάντζον τοῦ στρώρου, ἀμέσως ἐλάμβανε τὴν θηλιάν τοῦ ἐξωτερικοῦ ζώου καὶ μὲ μίαν στρωφὴν ἀντίθετον ἤνανε αὐτὴν εἰς τὸν γάντζον τοῦ στρώρου, ὅπου ἡλασσεν ἡ φορὰ τῶν ἀλόγων, τοῦτο ἐπανελαμβάνετο διαρκῶς μέχρι τέλους τοῦ ἀλωνισμοῦ.

"Άλλος τρόπος άποχωρισμού του καρπού έν τών δημητριακών οέν έχρησιμοποiehή, παρ'ά μόνον διά τ'ά έσπρια, ρεβύθια, ό κόπανος διά τ'ό κοπάνισμα (ξύλον έμπρός χονδρό πλατό καί πίσω μέ λεπτωτέραν λαβήν).

"Άλλα έργαζετα, τ'ά όποια έχρησιμοποiehόντο κατά τόν άλωνισμόν ήσαν ο'δ ή βίτσα (ξύλινο στέλεχος, εις τ'ό άκρον του όποιου προσδεόετο λουρί καί έντυπόετο τ'ά ζώα νά ταχύνοντ τ'ό βήμα).

Φινύλι: Ξύλινο έργαζετο μέ λαβή πίσω καί τρεις διχάλες έμπρός σάν πηρούνι, γι'ά τ'ό μάζεμα τών σταχύων γύρω εις τ'ό άλώνι κατά τόν άλωνισμόν.

Τ'ό καρπολόι: Όμοίως ξύλινον μέ ξυλίνην λαβήν καί τ'ό μπροστινό μέρος μισό πλατό πο'δ κατέληγε σ'ε 3-4 όδοντια ξύλινα όχι μακριά όσον του φινυλίου.

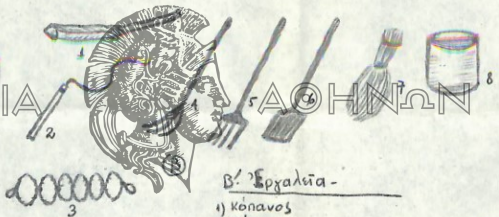
Τ'ό φικάρ: Καί το'υτο ξύλινο μέ λαβή πίσω καί τ'ό μπροστινό μέρος πλατό ξύλινο χωρίς μύτες σάν φτυάρι.-

Σχέδια σχητικά μέ τόν άλωνισμόν

(Α')

- Α 1) άλώνι πλακοειμ'νο
2) φτυάρι
3) κλίνη
4) γάντζος
5) χονί -

Β' Έργαζια -

- 1) κόπανος
2) βίτσα.
3) θηλίες λόγων.
4) φινύλι
5) καρπολόι
6) φικάρ
7) δειμρο
8) κλίνη

Λίχνισμα

Οί άλωνισθέντες στάχυες (λίμνα) έμαζεόετο γύρω εις τ'ό στρόβερο καί εις σωρό επιμήκη, ό όποτος έλέγετο λαμνί.

Τόν άλωνισμόν ο'ε έκανον όχι οι ίδιοι γεωργοί, αλλά οι άλωνιάτες, οι όποτοι διέθετον πολλά άλογα καί έλέγοντο βαλμάδες.

Τέλος κατά τ'ό 1930-35 ένγατελήθη ή άλωνισμός δι' άλλων καί ένέετο μέ τ'ες πρώτας άλωνιστινάς μηχανάς, το'υτο ο'ε συνεχίζεται μέχρι σήμερον.

Τ'ό λίχνισμα ένέετο μέ τ'ά προαναφερθέντα καί σχεδιασθέντα έργαζετα. Φινύλι-καρπολόι-φικάρ. Έτσι έχωρίζετο ή καρπός από τ'ό άκρον. Τ'ά υπολείμματα, τ'ά όποτα έμενον μέσα εις τόν καρπόν άνομέζοντο σιβ'ατα. Έχωρίζοντο ο'ε άρετ'ά από αυτά μέ έλαφρό

σκούπισμα με τὸ ὀ(σειροφ) σκούπα ἐκ χόρτου).

Ὁ καρπὸς ἐμετράτο μὲ τὸ κιλὸ (δοχεῖον ἐν λαμαρίνης) στρουγγυλὸ χωρητικότητος 22
 ὑψῶν διὰ τὸ σιτᾶρι καὶ 17 διὰ τὸ κριθᾶρι). Ἐβόδετο εἰς τὸ ἄλωνι τὸ πακαδιάτικο
 τὸ ἀγροφυλακιάτικο καὶ ἡ ἀναλογία τῶν βαλμάδων.

Τὸ ὑπόλοιπον δὲ μεταφέρετο εἰς τὸ σπῆτι καὶ ἐτοποθετεῖτο εἰς τὰ ἀμπέρια (ξυλίνα μεγάλα κασσόνια). Τὸ δὲ ἄχυρον εἰς τὴν ἀχυρῶνα, ἡ ὅποια ἦτο συνήθως εἰς τὴν ἄκρην τοῦ χωρίου. Ὁ σπόρος ἐκρατεῖτο ἀπὸ τὸ ἴδιον τὸ σιτῆρι χωρὶς εἰδικὴ διαλογή. Οὐδὲν ἄλλο εἶμεν ἢ συνήθεια ὑπῆρχε κατὰ τὸν ἀγωνισμὸν.

ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑ (-λοιπά Έθιμα

Δύο κυρίως ἦσαν τὰ ἔθιμα τοῦ χωρίου παλαιότερον, 1) Τὸ κέφιμο τοῦ ὁβριου(΄Ιουδα) τὸ ὅπουτον ἐγένετο τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα μετὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ ὅπουτον σήμερον ἐγκατελήφθη καὶ 2) Οἱ φωτιῆς κατὰ τὴν οἰκνείαν τῆς ἀποκριᾶς, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ τριώδιον καὶ ἔχοντα μέχρι τῆς τελευταίας ἀποκριᾶς καὶ τὸ ὅπουτον συνεχίζεται καὶ σήμερον, ἀλλὰ μὲ τᾶς αἰς ἐξασθενήσαντες.

Περίγραφή: Αντίγραφο (από το βιβλίο "Ιστορία").

Κατεσκευάζετο ανυπόβλητον θρόνον με κίονα, στήλημένα με ροῦχα, τὸ ὅποτον ἐγε-
μίζετο με εὐλαϊκας θύλας (μπαρούτι, ἄχυρα κ.λ.π.). *

Τούτο εξημερώσαν εις εμφανές μέρος τοῦ χωρίου ὅπου μετὰ τὴν ἀγάπην ἐσυγκεντρώνοντο ὅλοι οἱ κάτοικοι. Ἐκεῖ μὲ πυροβολισμοὺς ἢ μὲ θρυαλλίδας ἐθετοεν πῦρ καὶ τὸ ὁμοίωμα ἦναντεν ἢ ἀνεταυρῶσαντο. Ἀποὺ ἀπελάμβανον τὸ θέαμα τοῦτο ἔπειτα ἐβάδιζον ὅλοι ὁμαδικὰ εἰς τὸ χορεῦσθαι εἰς τὰ ἀλώνια, ὅπου ἀκολουθοῦσαν χοροὶ Πασχαλινοὶ μὲ ὄργανα τὰ τοῦμπανα καὶ τὶς παραμυθίζας. Ἐκεῖ ἐχαιροῦντο ὅλοι οἰδόντας καὶ τὸ φίλ τῆς ἀγάπης καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐφευγον κατὰ παρῆς διὰ τῆς οἰκίας ὅπου ἐσυνεχίζετο τὸ γλέντι. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἔπαυσε πραγματοποιούμενον ἀπὸ τοῦ 1935-38 καὶ ἐντεῦθεν.

Περιγραφή Β: Έθ(μου)(φωτιές, μασκαράδες ἀποκριάς)

Κατὰ τὶς μεγάλας ἀποκρίδες τοῦ Πάσχα καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ τριωδίου μέχρι καὶ τῆς τελευταίας ἀποκριδῆς (Κυριακῆς τυροφάγου) ἠνάπτοντο φωτιαὶ εἰς τὶς γειτονίαις ἢ σταυροδρόμια ἀπὸ μικροῦ καὶ μεγάλου μὲ ἔξολα προσερχόμενα διὰ τῆς συμβολῆς τῶν συμμετεχόντων ἢ διὰ κλοπῆς ἀπὸ φράκτας. Γύρω εἰς τὶς φωτιὰς ἤρχιζε χορὸς μὲ ἀποειράτικα τρα-

γοδοι(ως το λεμονάκι, νεραντζούλα, μηλίτσα κ.λ.π.)

Τοῦτο ἐπανελαμβάνετο κάθε βράδυ, ἀλλὰ πρὸ παντός Σάββατον καὶ Κυριακὴ βράδυ.

Πολλές φορές οἱ ἄνθρωποι μετεμφίζοντο σὲ μασκαράδες καὶ οἰήρχοντο ἀπὸ τῆς φω-
τιᾶς καὶ ἀπὸ τὰ σπύτια. Βίς τῆς προχωρημένες δὲ ὥρες ἀπεκαλύπτοντο καὶ ἐσυνέχι-
ζον τὸ γλέντι. Δι' ἓν διάστημα ἐσχηματίζετο πομπή καὶ περιήρχετο τὸ χωρὶον μὲ τοῦ-
μπανα, λαούτα καὶ καραμοῦζες, συνοδεύοντας ὁμοίωμα καμήλας, τὸ ὁποῖον ἐκατεσκεβα-
ζον οἱ ἴδιοι. Τέλος τὴν Καθαράν Δευτέραν ἤναπτον φωτιά εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρί-
ου, ὅπου ἐκάλοντο πολλὰ ξύλα καὶ ἐστήνετο χορὸς γύρωθεν τῆς φωτιᾶς ἐνῶ τὸ γλέντι
ἐσυνεχίζετο καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.

Ἡ καμήλα ἐγκατελήφθη, μένει ὅμως σήμερον κατὰ τὰς ἰδίαις ἡμέρας τῆς ἀποκριᾶς τὸ
ἄναμα τῆς φωτιᾶς, ἰδίως ἀπὸ νεωτέρους καὶ ἡ μετεμφίσεις τῶν μασκαράδων, κατὰ τὰς
αὐτὰς ἡμέρας πλὴν τῆς καθαρᾶς Δευτέρας ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἐξέρχονται εἰς ἐκδρομὰς.
Βίς τὰ ἔθιμα ἀκόμη οὐδέναι νὰ ὑπαχθῇ καὶ ἡ συνήθεια, κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς τὴν ὥ-
ραν τῆς Ἀναστάσεως ἐρρίπτοντο πολλὰ βαρελῶτα, χαλκοῦνια, σιναμιτίδες, βεγγαλικά,
ξυλοκουμπουρα, πυροβολισμοί(διὰ τὴν ὁμοθυμαδὸν ἰσχυρῶν κρότων).

Ταῦτα ἐγκατελήφθησαν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον.

Ἐπίσης ἐν ἄλλο ἔθιμον, τὸ ὁποῖον ἦτο παλαιότερον καὶ σήμερον οὐκ ὑφίσταται, ἦτο
τὰ "ΡΙΖΙΚΙΝΑΡΙΑ". Βίς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Πηγανῆ. Ἀπὸ τὴν παραμονὴν
τὸ βράδυ, μίαν κοπέλλα ἔπαιρνε ἀπὸ τὴν βρύσην τὸ ἀμύλητον νερό. Σ' αὐτὸ τὸ νερό ἡ
παρεὰ, ἡ ὁποία ἔλαμβανε μέρος ἔρριπνε μέσα ἀντικείμενα, ἀκτοαλίδες, λεφτά,
ἀσημένια κ.λ.π. Ἐσπεπάζοντο τὸ σκεῦος καὶ τὴν ἐπομένην μετὰ τὴν λειτουργίαν συνη-
θρόβιζοντο πάλιν ὅλοι. Ἐκεῖ καὶ ἔπαιζαν ἰδίως γυναῖκες καὶ κοπέλλες) ἀπήγ-
γησαν διάφορα ὀρίστιχα(εὐθευμα, περὶ ἁγίου, κοροῦσευτικά, ἀστεῖα), ἕνας μικρὸς χωρὶς
νὰ βλέπῃ ἔπαιε καὶ ἔβγαζε ἕνα-ἕνα τὰ ἀντικείμενα. Ἐκείνου τὸ ἀντικείμενον, τὸ
ὁποῖον ἔβγαζε τὴν ὥραν ποῦ ἐλέγετο τὸ ὀρίστιχον, ὁ στίχος εἶχε μεγάλην σημασίαν
διὰ τὴν τύχην του. Καὶ ἔτσι ἐσυνεχίζοντο τὰ ριζικιναρία μέχρι νὰ βροῦν ὅλων τὰ
ἀντικείμενα.

Ἡ συλλογὴ ἐγένετο ἐν Σερνικανίῳ χωριῶς.

Πληροφορηταί:

- 1) Ἀνδρέας Δημητριάδης τοῦ Δημητ. ἑτῶν 82-γραμμ. γνώσεις Σχολαρχεῖου-ἐκ Σερνικανίου.
- 2) Καρδαρᾶς Γεώργιος τοῦ Ἀναστασ. " 73 " " Εἰς Δημητίου Ε " "

Συλλογεῖς:

Γεώργιος Ζημιαντίτης τοῦ Δημητ. διδάσκαλος Σερνικανίου-χωριῶς

Ἡ συλλογὴ ἐγένετο ἀπὸ 1 ἕως 30 Ἰανουαρίου 1970